

İslam Dininde Korunması Esas Olan Evrensel Değerler (Aklı, Malı, Nesli, Dini Ve Canı Muhafaza) Aziz Cemaat, Cenab-ı Hak insana değer vermiş, onu bütün mahlükattan üstün kılmıştır. İnsana sorumluluklar vermiştir. Bu sorumluluklar, canın, malın, neslin ve aklın korunmasıyla doğrudan ilgilidir. Korunması gereken bu haklar insan ve toplum açısından birinci dereceden sorumluluklardır. İhlal edildiği zaman kendi güvenliğimiz ve toplumsal huzur tehdit altında olur. Ahiret saadetimiz de bu haklara riayet etmeye bağlıdır. İnsan birey olarak aklını, dini, canını, namusunu ve malını muazzez tuttuğu kadar başkalarının haklarını da muazzez bilmeli ve inandıkları değerleri anlayışla karşılamalıdır. Dünya saadeti süz konusu edildiğinde, dünya hayatında dinin, aklın, bedeninin, neslin ve malın korunması, İslâm'in en büyük gayesidir. Bütün bunlar, aynı zamanda günümüz dünyasının temel insan hak ve özgürlüklerinden saydığı hususlardır. Dolayısıyla dünya saadeti ancak, bu beş temel hakkın korunduğu ve yaşatıldığı bir dünyada gerçekleşebilecektir. Bu da İslâm'in emir ve yasaklarının fert ve toplum hayatında yaşanmasıyla sağlanabilir ki âhiret saadetinin yolu da bundan geçmektedir. İslâm insanlardan ilâhî iradeye uygun bir yaşantı sürmelerini ister. Dünya ve âhiret mutluluğuna ulaşmaları için onlara hükümler ve ilkeler getirir. Bu hükümler ve ilkelerin maksatları özette Dinin korunması, canın korunması, neslin korunması, malın korunması, aklın korunması şeklinde ifade edilir Müminlerden bu beş zorunlu ilkeyi (“zarûrât-ı dîniyye” (dinin vazgeçilmez temel değerleri) korumaları istenir. İslâm ayrıca bu unsurlara varlık kazandırmak ve onların devamını sağlamak için maddî ve mânevî müeyyideler tespit eder. 1.AKLIN KORUNMASI İslam dini aklın korunmasına büyük önem vermiş, Kur’an’da insanın aklını kullanması ve düşünmesi istenmiştir. Akıl, teklifin şartıdır. Yani bir insanın din ve kanunlar nezdinde yükümlü olmasının şartı akıl ve ergenliktir. Akıldan mahrum olanlar tekliften muaftır. Ayrıca Kur’an’da “emanet” olarak geçen sorumluluk ve yükümlülüğün akıl olduğu kabul edilir. Nitekim: اِنَّا عَرَضْنَا اْلاَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَاْلاَرْضِ وَالْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَحْمِلْنَهَا وَاَشْفَقْنَ مِنْهَا

وَحَمَلَهَااْلاِنْسَانُاِنَّهُكَانَظَلُومًاجَهُولاً Biz emaneti göklere, yeryüzüne ve dağlara sunduk. Onlar bu yüküyüklenmekten imtina etti. Ancak insan emaneti yüklendi. İnsan çok zâlim ve câhildir.”[\[1\]](#) Bu ayette geçen emanet akıldır. Aklın korunması demek, sağlığında ona mukayyed olmak ve onu mâbûdunu tanıyacak şekilde eğitmektir. Hayatı kolaylaştıracak, kulluğu anlamlı kılacak bilgi ve becerilerle donatmak onun korunmasına girer. Akıl doğrudan hidayet kaynağı olmamakla birlikte doğruyu bulmanın aracıdır.[\[2\]](#) Dinimiz aklın korunması için akla zarar veren alkollü içkileri ve uyuşturucuları yasaklar. [\[3\]](#) عَنِابْنِ عُمَرَأَنَّرَسُولَاللَّهِ صلىالله عليهوسلم قَالَ «كُلُّمُسْكِرٍخَمْرٌوَكُلُّمُسْكِرٍحَرَامٌ » Bunları önlemek için maddî müeyyide olarak celde (sopa) cezasını,[\[4\]](#) mânevî müeyyide olarak da cehennem azabını[\[5\]](#) öngörür. 2. CANIN KORUNMASI وعن عمرو بناحوص رضىاللّه عنه قال:سَمِعْتُرسولَ اللّهِصلى الله عليهوسلم فيحَجَّةِالَوداعيقولُ …ِ الا وإنَّ كلَّ دمٍمنْ دِمِالجاهليةِمَوْضُوعٌ،وأوَّلُ دَمٍأضَعُ منهُادَمُالحارِثِ بنِعبدِالمُطَّلِبِ

48; وكان
مُسْتَرْضَعاً في بَنِى
لَيْثٍ
فَقَتَلَتْهُ هُذَيْلٌ. قال.:
اللَّهُمَّ
هلْ بَلّغْتُ.
قالوا.: نَعَمْ
ثلاثَ مراتٍ.
قال.:
اللَّهُمَّ
اشْهَدْ
ثلاثَ مراتٍ ن Amr
İbnu'l-Ahvas (ra) Hz. Peygamber (sav)'in Veda Haccında, şöyle dediğini nakleder: “
Haberiniz olsun cahiliye devrindeki bütün kan dâvaları kaldırılmıştır. Kaldırdığım
ilk kan dâvası da el-Hâris İbnu Abdilmuttalib'in kan dâvasıdır." Bu kimse,
Benû Leys'te süt anadaydı. Hüzeyl onu öldürmüştü.
Resûlullah (sav): "Yâ rabbi tebliğ ettim mi?" dedi. Cemaat: "Evet tebliğ ettin" dediler
ve üç kere tekrarladılar. Resûlullah (sav) "Ya Rabbi şahid ol!" dedi ve
üç kere tekrar etti.”[6] ن
سعيد بن العاص
رَضِيَ
اللّهُ عَنْه
عن ابن عمر
رَضِيَ
اللّهُ
عَنْهما قال.:
قال رسولُ
اللّهِ صلى
الله عليه
وسلم.: لَن
يزَالُ
الْمُؤْمِنُ
في فُسْحَةٍ
مِنْ دِينِهِ
مَالَمْ
يُصِبْ دَماً
حَرَاماً.
وَقَالَ
ابْنُ عُمَرَ
رَضِيَ
اللّهُ
عَنْهما.: إنّ
مِنْ
وَرْطَاتِ
الامُورِ
الّتِى َ

مَخْرَجَ
لِمَنْ
أوْقَعَ
نَفْسَهُ
فيهَا سَفْكَ
الدّمِ
الْحَرَامِ
بِغَيْرِ
حِلِهِ. Said İbnu'l-As, İbni Ömer’in
şöyle dediğini rivayet ediyor: "Resulullah (sav), "Mü'min, öldürülmesi
haram kılınan bir cana kıymadıkça “dinî tesâmüh”
içerisindedir.” Bu bağlamda İbni Ömer’in şöyle dediği rivayet
edilir: إنّ مِنْ
وَرْطَاتِ
امُورِ
الّتِى َ
مَخْرَجَ
لِمَنْ
أوْقَعَ
نَفْسَهُ
فيهَا سَفْكَ
الدّمِ
الْحَرَامِ
بِغَيْرِ
حِلِهِ "Bir kimsenin içine
düştüğü, kurtuluşu çok zor olan işlerden biri de haksız yere haram kan
dökmesidir." [7]. وعن معاوية
بن أبي سفيان
رَضِيَ
اللّهُ عَنْه
قال: قَالَ
رَسُولُ
اللّهِ
اللّهِ صلى
الله عليه
وسلم: كُلُّ
ذَنْبٍ عَسى
اللّهُ أنْ
يَغْفِرَهُ
الاَّ
الرّجُلَ
يَقْتُلُ
الْمُؤْمِنَ
مُتَعَمّداً
48; أوِ
الرَّجُلَ
يَمُوتُ
كافِراً. “Muaviye İbnu Ebi Süfyan

مِنْ
رَبِّكُمْ
وَرَحْمَةٌۜ
فَمَنِ
اعْتَدٰى
بَعْدَ
ذٰلِكَ
فَلَهُ
عَذَابٌ
اَل۪يمٌ ﴿178﴾
وَلَكُمْ فِي
الْقِصَاصِ
حَيٰوةٌ يَٓا
اُو۬لِي
الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ
﴿179﴾ “Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı. Hüre karşı hür, köleye karşı köle, kadına karşı kadın kısas edilir. Ancak öldüren kimse, kardeşi (öldürülenin vârisi, velisi) tarafından affedilirse, aklın ve dinin gereklerine uygun yol izlemek ve güzellikle diyet ödemek gerekir. Bu, Rabbinizden bir hafifletme ve rahmettir. Bundan sonra tecavüzde bulunana elem dolu bir azap vardır.Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır. Umulur ki (bu hükme uyararak) korunursunuz.” [16]. İslâm, barış zamanında can güvenliği ve dokunulmazlığını din, dil ve ırk ayrımı olmaksızın tüm insanlar için geçerli sayar ve herkesin güvenliğini sağlamaya çalışır. Nitekim Hz. Peygamber, zimmîler yani İslâm toplumunda yaşayan gayri müslim vatandaşlar hakkında şu uyarıda bulunmuştur: عَنْ
رَسُولِ
اللَّهِ صلى
الله عليه
وسلم قَالَ «
أَلاَ مَنْ
ظَلَمَ
مُعَاهِدًا
أَوِ
انْتَقَصَهُ
أَوْ
كَلَّفَهُ
فَوْقَ
طَاقَتِهِ
أَوْ أَخَذَ
مِنْهُ
شَيْئًا
بِغَيْرِ
طِيبِ نَفْسٍ
فَأَنَا
حَجِيجُهُ

مِنْ عِرْضِ
أَخِيهِ
شَيْئًا
فَذَاكَ
الَّذِى
حَرَجٌ ه هEy Allah'ın kulları, (bakın!)
Allah, (kullarının هzerinden) sorumluluğu kaldırmıştır. Ancak kul, ne zaman ki kardeşinin
ırzına (şeref ve şahsiyetine) dokunacak bir iř yaparsa, işte asıl gهnah budur.ه
[\[21\]](#)ه buyurmuřtur. Esasen helهl ve haram gibi yهkهmlهlهklerin
temelinde, dinin ve insanlık değerlerinin korunması gibi yهce hedefler vardır. Medineli
meřhur sahهbه Nu'man b. Beřهr'den nakledildiđi هzere, ه
الْحَلاَلُ
بَيِّنٌ
وَالْحَرَام
15; بَيِّنٌ ،
وَبَيْنَهُم
14;ا
مُشَبَّهَات
12; لاَ
يَعْلَمُهَا
كَثِيرٌ مِنَ
النَّاسِ ،
فَمَنِ
اتَّقَى
الْمُشَبَّه
14;اتِ
اسْتَبْرَأَ
لِدِيِنِهِ
وَعِرْضِهِ ،
وَمَنْ
وَقَعَ فِى
الشُّبُهَات
16; كَرَاعٍ
يَرْعَى
حَوْلَ
الْحِمَى ،
يُوشِكُ أَنْ
يُوَاقِعَهُ .
أَلاَ
وَإِنَّ
لِكُلِّ
مَلِكٍ حِمًى
، أَلاَ إِنَّ
حِمَى
اللَّهِ فِى
أَرْضِهِ
مَحَارِمُهُ
، أَلاَ

تَشْهَدُ
عَلَيْهِمْ
اَلْسِنَتُهُمْ
وَاَيْد۪يهِمْ
وَاَرْجُلُهُمْ بِمَا
كَانُوا
يَعْمَلُونَ
﴿24﴾ “Namuslu kadınlara zina isnat edip sonra da dört şahit getiremeyenlere seksen değnek vurun. Artık onların şahitliğini asla kabul etmeyin. İşte bunlar fâsık kimselerdir.”[25] iffet ve namusun dokunulmazlığına verdiği önemi göstermektedir. Aynı şekilde Peygamber Efendimizin de عَنْأَبِى
هُر.َيْرَةَ -
رضى الله عنه -
عَنِ
النَّبِىِّ
صلى الله عليه
وسلم قَالَ «
اجْتَنِبُوا
السَّبْعَ
الْمُوبِقَاتِ » . قَالُوا
يَا رَسُولَ
اللَّهِ ،
وَمَا هُنَّ
قَالَ «
الش.ِّرْكُ
بِاللَّهِ ،
وَالسِّحْرُ
، وَقَتْ.لُ
النَّفْسِ
الَّتِى
حَرَّمَ
اللَّهُ
إِلاَّ
بِالْحَقِّ ،
وَأَكْلُ
الرِّبَا ،
وَأَكْلُ
مَالِ
الْيَتِيمِ ،
وَالتَّوَلِّى يَوْمَ
الز.َّحْفِ ،
وَقَذْفُ

الْمُحْصَنَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ
الْغَافِلاَتِ dquo;hiçbir Őeyden habersiz, iffetli, mümin kadınlara zina iftirasında bulunmayı” dquo;Allah'a Őirk koŐmak ve adam üldürmek”[\[26\]](#) gibi büyük ve helâk edici günahlarla birlikte zikretmesi bu noktadaki hassasiyetini güstermektedir. Hem kadın hem de erkeğın iffet ve namusunu her türlü tehlikeye karşı koruyacak en etkili kalkan hiç kuŐkusuz huzurlu bir ailedir. Nitekim Kur'an, evlenme imkânını bulamayanların iffetlerini korumalarını isterken,
وَلْيَسْتَعْفِفِ
الَّذ۪ينَ
لَا
يَجِدُونَ
نِكَاحًا
حَتّٰى
يُغْنِيَهُمُ اللّٰهُ مِنْ
فَضْلِه۪ۜ
وَالَّذ۪ينَ
يَبْتَغُونَ
الْكِتَابَ
مِمَّا
مَلَكَتْ
اَيْمَانُكُمْ
فَكَاتِبُوهُمْ اِنْ
عَلِمْتُمْ
ف۪يهِمْ
خَيْرًاۗ
وَاٰتُوهُمْ
مِنْ مَالِ
اللّٰهِ
الَّذ۪ٓي
اٰتٰيكُمْۜ
وَلَا
تُكْرِهُوا
فَتَيَاتِكُمْ عَلَى
الْبِغَٓاءِ
اِنْ
اَرَدْنَ
تَحَصُّنًا
لِتَبْتَغُو

75; عَرَضَ
الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَاۜ
وَمَنْ
يُكْرِهْهُنَّ فَاِنَّ
اللّٰهَ مِنْ
بَعْدِ
اِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ
رَح۪يمٌ ﴿33﴾.
““Evlenmeye güçleri yetmeyenler de, Allah kendilerini lütfuyla zengin edinceye kadar iffetlerini korusunlar. Sahip olduünuz kölelerden “mükâtebe” yapmak isteyenlere gelince, e&ger onlarda bir hayır görürseniz onlarla mükâtebe yapın. Allah’ın size verdi&g; maldan onlara verin. Dünya hayatının geçici menfaatlerini elde etmek için iffetli olmak isteyen cariyelerinizi fuh&sa zorlamayın. Kim onları buna zorlarsa bilinmelidir ki hiç &#uuml;phesiz onların zorlanmasından sonra Allah (onları) çok ba&g;ışlayıcıdır, çok merhametlidir.” [27] Buyurarak iffetli kalabilmede evlilik hayatının önemine i&şaret etmektedir. Allah Resûlü de ashâbının gençlerine hitaben, « مَنِ
اسْتَطَاعَ
الْبَاءَةَ
فَلْيَتَزَوَّجْ ،
فَإِنَّهُ
أَغَضُّ
لِلْبَصَرِ
وَأَحْصَنُ
لِلْفَرْجِ ،
وَمَنْ لَمْ
يَسْتَطِعْ
فَعَلَيْهِ
بِالصَّوْمِ
، فَإِنَّهُ
لَهُ وِجَ

[islam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)